

การพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนโดยใช้บรรณานำบัด เพื่อส่งเสริมการรับรู้ตนเอง
ของนักเรียนประถมศึกษาที่เจ็บป่วยเรื้อรัง

นางสาวดวงเพ็ญ ชูนาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-331-589-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

13 ส.ค. 2545

๕ ๑๖๘ ๑๖๙๑๐

**A DEVELOPMENT OF THE INSTRUCTIONAL PROGRAM USING BIBLIOTHERAPY
FOR ENHANCING SELF - PERCEPTION OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS
WITH CHRONIC ILLNESS**

MISS DUANGPEN CHOONAM

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Elementary Education**

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

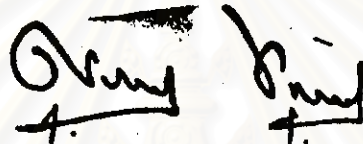
Academic Year 1998

ISBN 974-331-589-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนโดยใช้บรรณานำบัด เพื่อ
ส่งเสริมการรับรู้ตนเองของนักเรียนประถมศึกษาที่เจ็บป่วยเรื้อรัง
โดย   นางสาวดวงเพ็ญ ชูนาม
ภาควิชา   ประถมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์ ดร. ศรินธร วิทยะสิรินันท์

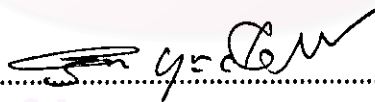
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ รุติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

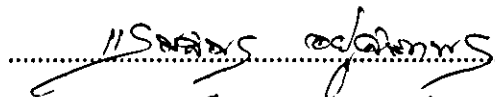
.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วรสุดา บุญยไวโรจน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร. ศรินธร วิทยะสิรินันท์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. แรมสมร อยู่สถาพร)

ดวงเพ็ญ ชูนาม : การพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนโดยใช้วรรณบำบัด เพื่อส่งเสริมการรับรู้ตนเอง
ของนักเรียนประถมศึกษาที่เจ็บป่วยเรื้อรัง (A DEVELOPMENT OF THE INSTRUCTIONAL PROGRAM
USING BIBLIOTHERAPY FOR ENHANCING SELF-PERCEPTION OF ELEMENTARY SCHOOL
STUDENTS WITH CHRONIC ILLNESS) อ.ที่ปรึกษา : อ. ดร. ศรีนทร วัชระสิทธิ์พันธ์ , 286 หน้า ISBN
974-331-589-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณบำบัด เพื่อส่งเสริมการรับรู้ตนเองของนักเรียน
ประถมศึกษาที่เจ็บป่วยเรื้อรัง ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และสังคม และด้านการเรียนรู้ ประชากรเป็นนักเรียน
ประถมศึกษาที่เจ็บป่วยเรื้อรัง จำนวน 8 คน ซึ่งมีภาวะการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ได้แก่ โรคไต โรคหัวใจ โรคภูมิแพ้ และโรค
มะเร็งเม็ดเลือดขาว ที่มารับการรักษาตัวในสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินีไม่ต่ำกว่า 3 สัปดาห์ รวมทั้งมีความวิตกก
กังวลสูง ระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541

ผลการวิจัยมีดังนี้

- 1) เมื่อสิ้นสุดการทดลองใช้โปรแกรมฯ นักเรียนประถมศึกษาที่เจ็บป่วยเรื้อรังมีคะแนนการรับรู้ตนเองสูงขึ้นกว่า
เมื่อเริ่มทดลองใช้โปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญ
- 2) นักเรียนประถมศึกษาที่เจ็บป่วยเรื้อรัง จำนวน 8 คน มีพัฒนาการการรับรู้ตนเองทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้าน
ร่างกาย ด้านอารมณ์และสังคม และด้านการเรียนรู้ ไปในทางบวก
- 3) โปรแกรมฯ ที่พัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นโปรแกรมการเรียนการสอนเสริมหลักสูตร โดยใช้วรรณกรรมสำหรับเด็ก
จำนวน 10 เล่ม ที่มีเรื่องราวสอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียนประถมศึกษาที่เจ็บป่วยเรื้อรัง เป็นสื่อกลางในการทำกิจกรรม
เด็กจะเปรียบเทียบกับตัวละครในเรื่องให้เกิดการเทียบเคียงตนเองตามอย่างตัวละคร การรู้จักตนเอง แล้วค้นหาเหตุผล
และวิธีการ เพื่อเข้าใจตนเองในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และสังคม และด้านการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้น 4 ชั้น คือ
1) การเฝ้าความสนใจและสร้างความคุ้นเคย 2) การขยายประสบการณ์ที่จำเป็นก่อนอ่าน 3) การอ่านร่วมกัน 4) การเพิ่มพูน
การรับรู้ตนเองจากกิจกรรมที่จัดขึ้น ได้แก่ กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมการเขียน การเล่าเรื่อง เกมการศึกษา การระบายอารมณ์
กับหุ่นหรือตุ๊กตา
- 4) เอกสารและสื่อของโปรแกรมฯ ได้แก่ 1) คู่มือโปรแกรมการเรียนการสอนโดยใช้วรรณบำบัดจำนวน 1 เล่ม
2) แผนการจัดกิจกรรม 10 แผน 3) เครื่องมือประเมินผล ได้แก่ แบบประเมินการรับรู้ตนเอง และแบบสังเกตพฤติกรรม

ภาควิชา .....ประถมศึกษา.....
สาขาวิชา .....ประถมศึกษา.....
ปีการศึกษา ..... 2541 .....

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

3970559727 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEY WORD: THE INSTRUCTIONAL PROGRAM USING BIBLIOTHERAPY / ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS WITH CHRONIC ILLNESS / SELF-PERCEPTION

DUANGPEN CHOONAM : A DEVELOPMENT OF THE INSTRUCTIONAL PROGRAM USING BIBLIOTHERAPY FOR ENHANCING SELF-PERCEPTION OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS WITH CHRONIC ILLNESS. THESIS ADVISOR : SARINTHORN VIDHAYASIRINUN, Ph.D.

285 pp. ISBN 974-331-589-6

The purpose of this research was to develop an Instructional Program Using Bibliotherapy for enhancing self-perception of elementary school students with chronic illness in 3 aspects: physical , emotion and social ,and learning. The population were elementary school students with chronic illness ; suffered from chronic Renal Disease, Leukemia, Heart Disease and S.L.E; staying in the Queen Sirikit National Institute of Child Health for at least 3 weeks, and had a high level of anxiety , during the second semester, academic year 1998.

The research results were as follows :

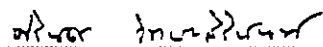
- 1) By the end of the experiment, the scores of self-perception of the elementary school students with chronic illness were higher significantly than those of at the beginning of the experiment .
- 2) The eight elementary school students with chronic illness had changes in behaviors of self-perception by increasing each of the 3 aspects : physical , emotion and social ,and learning.
- 3) The developed program was an extracurriculum program using 10 children ' literature, of which the stories were similar to the students' lives in the hospital and school , to be the medium in the activities to help the students identify and project themselves with the characters in the stories and catharsize their thoughts and feelings so that they would be brought into insight in order that they would be able to have better self-perception. The instructional activities consisted of 1) Stimulating and building rapport ; 2) Extending the students' experience necessary for reading the story; 3) Shared reading ; and 4) Promoting positive self-perception through activities provided including arts , writings , story-telling , board-games and role-playing with puppets.
- 4) The documents and instructional media of the program were 1) a manual for program implementation; 2) 10 lesson plans; 3) evaluation instruments : self-perception evaluation form with handbook and an observation form.

ภาควิชา..... ประถมศึกษา.....

สาขาวิชา..... ประถมศึกษา.....

ปีการศึกษา..... 2541.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร. ครินทร์ วิทยะสิรินันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ข้อคิด คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงอลิสรา วัชรสินธุ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน อ่อนน่วม รองศาสตราจารย์ ดร. สำลี ทองอิ้ว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณีรัตน์ สุขโชติรัตน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิรมล ชยุตสาหกิจ ซึ่งให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ วรสุดา บุญยไวโรจน์ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. แรมสมร อยู่สถาพร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ ตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ประจำภาค วิชาวิจัยการศึกษา ที่ให้คำปรึกษาทางด้านสถิติ ขอขอบพระคุณผู้บริหาร พยาบาล เจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองและเด็กเจ็บป่วย สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินีทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูแป้ว ครูแมว ครูจุ่ม และพี่ซิม ที่ได้ให้กำลังใจ คำแนะนำ สนับสนุนและช่วยเหลือทุกขั้นตอน ในการดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อใช้เป็นทุน ส่วนหนึ่งในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยซาบซึ้งในพระคุณจึงขอกราบขอบพระคุณที่ กรุณาให้ความอนุเคราะห์และสนับสนุน

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาประถมศึกษาที่อบรมสั่งสอน ให้คำแนะนำ อันเป็นประโยชน์ ตลอดระยะเวลาการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ภาควิชาประถมศึกษาทุกคนโดยเฉพาะพี่ตุ๊กตา พี่โอม น้องเหน่ง ที่คอยให้กำลังใจและ ให้การช่วยเหลือในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลและจัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์ตลอดมา

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ-คุณแม่ ที่กรุณาสนับสนุนด้าน การเงินและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จได้ในวันนี้

ดวงเพ็ญ ชูนาม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	8
สมมุติฐานการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	11
ข้อตกลงเบื้องต้น	12
ความจำกัดของการวิจัย	12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	12
วิธีดำเนินการวิจัย	16
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	19
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
พัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยเรียน	21
การเจ็บป่วยเรื้อรังในเด็กวัยเรียน	27
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ตนเองของเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังวัยเรียน	34
บรรณานำบัด.....	39
การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในประเทศไทย	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	62
การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	62
การสร้างโปรแกรมการเรียนการสอนโดยใช้บรรณบำบัด	64
การทดลองใช้โปรแกรมการเรียนการสอนโดยใช้บรรณบำบัด	83
การปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอนโดยใช้บรรณบำบัด	93
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ	95
ตอนที่ 2 การรายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ ของประชากร.....	102
ตอนที่ 3 การรายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับความคิดเห็นของ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ	129
ตอนที่ 4 การปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอนโดยใช้บรรณบำบัด เพื่อส่งเสริมการรับรู้ตนเองของนักเรียนประถมศึกษา ที่เจ็บป่วยเรื้อรัง	134
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	142
สรุปผลการวิจัย	143
อภิปรายผลการวิจัย	144
ข้อเสนอแนะ	153
รายการอ้างอิง.....	154

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก.....		162
ภาคผนวก ก	รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	163
ภาคผนวก ข	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	165
ภาคผนวก ค	คู่มือการใช้โปรแกรมฯ	184
ภาคผนวก ง	รายชื่อวรรณกรรมสำหรับเด็กที่ใช้ และแผนการจัดกิจกรรม.....	234
ประวัติผู้วิจัย		277

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	หลักการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บรรณบำบัด เพื่อส่งเสริมการรับรู้ ตนเองของนักเรียนประถมศึกษาที่เจ็บป่วยเรื้อรัง.....	70
2	ผลการประเมินวรรณกรรมสำหรับเด็ก เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนโดยใช้บรรณบำบัด	76
3	วิเคราะห์โครงสร้างของแบบประเมินการรับรู้ตนเอง	81
4	การคำนวณหาค่าไคสแควร์ X^2 ของประชากร	88
5	ข้อมูลทั่วไปของประชากร	96
6	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่ามัธยเลขคณิตของคะแนน การรับรู้ตนเองโดยรวมทั้ง 3 ด้านของประชากรก่อนและหลังการทดลอง.....	98
7	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่ามัธยเลขคณิตของคะแนนการรับรู้ ตนเองโดยจำแนกเป็นด้านของประชากรก่อนและหลังการทดลอง.....	99
8	ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ	130

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1	คณะกรรมการการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการสอน เด็กเจ็บป่วยในโรงพยาบาล..... 55
2	กรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนโดยใช้บรรณบำบัด เพื่อส่งเสริมการรับรู้ตนเองของนักเรียนประถมศึกษาที่เจ็บป่วยเรื้อรัง 66
3	ขั้นตอนการปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอนโดยใช้บรรณบำบัด เพื่อส่งเสริมการรับรู้ตนเองของนักเรียนประถมศึกษาที่เจ็บป่วยเรื้อรัง..... 94
4	คะแนนการรับรู้ตนเองโดยรวมก่อนและหลังการทดลอง..... 100
5	คะแนนการรับรู้ตนเองจำแนกเป็นด้านก่อนและหลังการทดลอง 101
6	ขั้นตอนการใช้โปรแกรมการเรียนการสอนโดยใช้บรรณบำบัด 140

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย